GAZETA KRAKOWSKA

Nro 37.

Z KRAKOWA DNIA 7 MAIA 1823 ROKU WE SRODE.

Z Warszawy d. 28 Kwietnia.

Zwiedzaiąc fabryki Warszawskie, naywięcey mię zastanowiła fabryka żelaza lanego *(Irun Foundery)* Pana Evansa, dotąd w gmachu po Benonach będąca. Okazuie się w niey prawdziwy przemysł i jeniusz twórczy Angielski. Sieczkarnie Angielskie szczególniey na uwagę zasługuią. Zawiaduiący tą fabryką Anglik, przez Pana Evansa do Polski sprowadzony, doskonale naśladuie fabrykacyią narzędzi z żelaza lanego w Anglii. Widać, że kapitał na tę fabrykę wyłożony iest znaczny; pracuie w niey do dwudziestu rzemieślników, po większey części Niemcow. Ile o tey fabryce wiadomości zasiągnąć mogłem, okazuie się, że rzemieślnicy Polacy są pracowitsi i pilnieysi od Niemców; nie maią oni może tyle zdatności ile Niemcy, lecz więcey z czasu od Niemców korzystać umieią. Są oni przytem silnieysi, co nie małą iest rzeczą w takowych fabrykach. Przekonywamy się z tego, że w naszym kraiu na dobrych rzemieślnikach nie zbywa, i że obeyść moglibyśmy się bez cudzoziemców.

Pustelnik Londyński.

Z Petersburga d. 26 Marca d. k.
(Z Gazety *le Conservateur Impartial.*)

Dnia 23 b. m. Nayiaśnieyszy Cesarz Jegomość osobiście trzymał do Chrztu z Hrabiną Nesselrode, córkę Posła Francuzkiego. Obrząd odprawił się w pałacu poselstwa, w pokoiu do tego przygotowanym. Nowo narodzoney dano imiona Alexandra, Maryia, Albertyna.

— *D. 3 Kwietnia.* —
(*Z Gazety Petersburgskiey.*)

Dnia 26 z. m. przybyły nowy Pełnomocnik Niderlandzki, Baron Jekeren d' Engiuyzen, miał szczęście bydź przedstawionym Nayiaśnieyszemu Cesarzowi Jegomości, a były w tymże charakterze P. Dedel, z okoliczności swego oddalenia się miał audyencyią pożegnania, którzy potem mieli szczęście także bydź przedstawieni NN. Césarzowym.

Dnia 28 z. m. o wpół do iedenastey wystrzał działowy obwieścił puszczenie Newy. Dowódca twierdzy, podług zwyczaiu, oznaczył ten wypadek, pierwszy przeieżdzaiąc w łódce tę rzekę.

Ofiary zebrane na wspomożenie Greków wynoszą w ogólności 1,090,000 rubli.

Nowe ofiary na pomnik Demidowa wynoszą 1050 rubli.

Z Paryża d. 21 Kwietnia.

Telegraficzne doniesienie pod d. 19 b. m. z Baiony zawiera: Port i cytadela Giutaria opanowane zostały przez nasze woyska, i 200 ludzi, pomiędzy któremi 2 pułkowników i 10 officerów, z 5 działami i potrzebami dostało się w nasze ręce. Pampelona i St. Sebastian nie są ieszcze attakowane; dywizyia Bourke przed St. Sebastian zmocnioną została dywizyią Couchy. Mówią także, że twierdzę Pancorbo (która pomiędzy wysokiemi skałami idącą do Madrytu drogę okrywa) konstytucyyne woyska opuściły, zagwoździwszy działa, że nawet z Burgos (w dawney Kastylii) ustąpiły, i że władze tamteysze oczekuią woyska Francuzkiego i przygotowały dla niego żywność.

Drugie telegraficzne doniesienie pod d. 20 wyraża: W Pancorbo znaleźliśmy 31 dział i mnostwo bomb i kul. Główna kwatera znayduie się w Vittoria, gdzie Xże Angouleme z naywiększym zapałem przyięty został.

Trzecie nakoniec telegraficzne doniesienie pod dniem dzisieyszem opiewa: Przednia straż natrafiła w Logrono nad Ebro na 900 nieprzyiacielskiego woyska, które tego miasta broniło i po dosyć żywey potyczce zostało miasto wzięte, a nieprzyiacielski ienerał z 200 ludzi dostał się w naszą niewolą; iedna chorągiew, nieco broni i taborów zdobytemi zostały. — Marszałek Oudinot ruszył przeciw Burgos. — Xże Angouleme pozostanie kilka dni w Vittoria i iest zdrowy.

Woysko nasze przeciw Hiszpanii działaiące dzieli się na cztery czynne i piąty odwodowy korpus; pierwsze dwa korpusy i czwarty maią po trzy dywizyie, a trzeci tylko dwie. Xże Angouleme iest ieneralissimem; Guilleminot Majorem ienerałem; naczelnikiem pierwszego korpusu Xże Reggio, Marszałek Oudinot, a naczelnikiem głównego sztabu Marszałek polny Gründler; naczelnikiem drugiego korpusu Jenerał Molitor; naczelnikiem trzeciego korpusu Xże Hohenlohe; naczelnikiem czwartego korpusu Xże Conegliano, Marszałe Moncey. Korpus odwodowy zostaie pod rozkazami Jenerała Bordesault. Jenerał Escar iest na czele głównego sztabu woyska; Jenerał Tirlet dowodzi artyleryą, Jenerał Laurier korpusem inżynierów, a Sicard iest ieneralnym intendentem. Pireneyskie woysko podaią do 61,000, a idące do Katalonii do 21,000 ludzi.

Im daley woysko nasze postępuie (wyraża list prywatny) tem lepiey iest przyymowane. Dywizyia Oberta osadziła Logrono, a brygada Molitora Tudelą; Xże Reggio odebrał rozkaz zostawienia posterunków w Briviesca i Pancorbo. Jedna brygada gwardyi poyśćma do Miranda, a Jenerał Vallin z przednią strażą osadzić Burgos. — Mieszkańcy Madragon wyszli na przeciw Xciu Angouleme z białą chorągwią i okrzykiem: Niech żyie Ferdynand! śmierć konstytucyi!

Z Baiony piszą: że Admirał Lafery zabrał Hiszpański okręt z 2 mill. piastrów dla Stanów przeznaczony.

Na zupełnie zmyśloną wiadomość o wtargnieniu Jenerała Miny do Francyi, o protestacyi Anglii przeciw odezwie junty Hiszpańskiey i o śmierci Jenerała Bordesault, spadły nieco papiery Francuzkie, ale się znowu podniosły.

Adjutant Jenerała Guilleminot, Lostande, został na wolność wypuszczony,

poniewaž się zupełnie usprawiedliwił.

Minister woienny dla słabości zdrowia ieszcze się u Dworu nie pokazał, ale iego małżonka bywa.

D. 16 policyia tuteysza szukała po sklepach lazek z szpadami i sztyletami i wszystkie zabrała.

W Roszfort spuszczona z warsztatu została nowa fregata Czarownica na 44 dział.

Admirał Hamelin poiechał ztąd na powrot do Brestu, i zapewniaią, że uzbroiona tam eskadra przeznaczoną iest do krążenia pod brzegami Hiszpańskiemi.

Baron Cagniard de Latour, któremu fizyka i mechanika wiele ważnych odkryciów winny, czynił przed N. Królem doświadczenie żarn swoiego wynalazku, na których codziennie umleć można dla 100 ludzi mąki. Tych żarn, które są łatwe do poruszania, bo tylko 8 funtów ważą, zrobiono iuż kilkanaście dla woyska z rozkazu Xcia Angouleme.

Dziennik Paryzki pisze, że byłego Jenerała Saracin, któremu Król we Francyi darował galerową karę, daleko sromotnieysza spotkała w Portugalii; daley że podług listów z Tulonu, w porcie Mahon znaydowało się 8 korsarskich okrętów w gotowości do wyyścia pod żagle, oczekuiąc tylko na wiadomość o wybuchnieniu woyny.

Podług listów z Bordeaux grand Hiszpański, Margr. Boudillos, miał zaszczyt z małżonką swoią stawionym bydź przed Xiężną Angouleme.

Z Perpignanu d. 10 Kwietnia.

Wczoray nadeszła tu sztafeta z Baiony, po którey przybyciu Marszałek Moncey odbył zaraz przegląd woyska Barona Eroles. Korpus ten miał się bardzo przez zbiegowstwo zmnieyszyć. Jazda wiary, która do 200 koni liczy i w nienaylepszym znayduie się stanie, ma udać się w drogę.

Jenerał Donadieu iest tu dziś w wieczór oczekiwany. Dywizyia iego nadciągnie iutro, a dywizyia Hr. Curial postąpi iutro ku granicy Hiszpańskiey.

Nieiaki Latour, który towarzyszyć miał do Hiszpanii Montarlotowi, schwytany został. Znaleziono przy nim rozmaite pisma, które potaiemnie rozrzucić chciał po Francyi i te dały powód do wielu uwięzień w pobliskich departamentach.

Od granic Hiszpańskich d. 14 Kwietnia.

Czterey Francuzcy zbiegowie, którzy przy przeprawie przez Bidassao poymanemi byli, zostali za wyrokiem sądu woyskowego rozstrzelanemi.

Korpus Xcia Hohenlohe rozciągnie się do Arragonii, dla przytchnięcia do Marszałka Moncey, skoro ten do Katalonii wkroczy. Uda się zaś tam iak tylko Xże Angouleme, doydzie do Ebro, co około 23 b. m. nastąpi.

Marszałek polny Raynaud osadził z Tuluzy dolinę Aran. Kilku officerów i 20 milicyiantów woyska konstytucyynego uciekli za iego się zbliżeniem, a mieszkańcy przyięli naszych żołnierzy z naywiększą radością

Woysko nasze z tem większą przyymowane iest uprzeymością, że daiemy naprzód pieniądze alkadom za dostawy. Nie musiał zatem kray bydź przez konstytucyionistów wycięczony. — Damy Jruńskie złożyły Xciu Angouleme liliią brylantami wysadzaną, w wartości 25,000 Fr. i zapewniły go: że ich serca od

)s(

dawna oczekiwały oswobodzicieli z Francyi. Dla przypodobania się naszem woyskom wystawiaią nawet na teatrach sztuki Francuzkie.

Dywizyia Conchy, która przez St. Jean-Pied-de Port naprzód postąpiła, przysłała 118 jeńców do Tuluzy.

W Baionie trudnią się z naywiększem pośpiechem ładowaniem na okręty żywności i ciężkich dział. Ostatnie przeznaczone są przeciw twierdzy St. Sebastian, którey Dowódca Lapagua słyszeć nie chce o kapitulacyi i nawet wszystkie okręty odesłał, aby osadzie odiąć nadzieię ucieczki. Posłańcowi zaś Xcia Angouleme odpowiedział: "Iestem rownie żołnierzem iak WPan, znam moią powinność i dla tego nie mogę inaczey ustąpić z mieysca, którego obronę powierzył mi prawy móy Monarcha, iak tylko za wyraźnym iego rozkazem.„

Mowią o nowych pułkach, które zaciągane będą dla woyska wiary. I tak w Niort tworzyć maią ieden pod nazwiskiem strzelcow wiary, a w Paryżu lekkiey konnicy, które składać się będą z samey szlachty w stopniach officerskich, i stanowić na przyszłość szlachecką gwardyią Ferdynanda VII. W Paryżu nie wolno im się iednak w mundurach pokazywać.

Rozeszła się wieść, że uszła z Urgel do Francyi osada przyniosła zaraźliwą chorobę. Jakoż za dokładnem rozpoznaniem okazało się, że choruie na żołciową gorączkę, która pochodzi z zmiany powietrza, i pogorszyła się z braku opatrzenia, a może i nieochędostwa. Po przedsięwziętych atoli środkach zniknęło wszelkie niebezpieczeństwo.

Maytkowie z Cadaques opowiadaią: że mieszkańcy tego Katalońskiego miasta każdey stronie, która tam przybędzie w celu wybierania podatkow, opierać się postanowili. Na iedney z baszt uszykowane są działa, w porcie znayduie się 30 łodzi opatrzonych działami i ammunicyią, dla wspierania urządzoney przez mieyscową władzę obrony, do którey należy także 700 milicyi. Mieszkańcy nie chcą się ani z konstytucyonistami, ani roialistami łączyć. Takież doniesienie nadeszło o Palamos.

Ze Trapista został uwięziony i że ekwipaże Jenerała St. Hilaire dostały się w Villafranca w ręce zbroyney kupy, są zapewne czcze wieści.

Numer dziennika Indicateur w Bordeaux skonfiskowany został, ponieważ umieścił wiadomość, że Hiszpańskie okręty pokazały się na uyściu Girondy.

Na rowninie pod Vittoria odniosł Wellington d. 2. Lipca 1813. nad Francuzami zupełne zwycięztwo. Jozef Bonaparte uszedł tylko przed dragonami przez wyskoczenie z powozu i dosiądzenie konia. Wszystka artylerya, wozy i tabory z wszystkiemi rzeczami Jozefa Bonaparte dostały się zwycięzcom w ręce.

W szpitalu Barcellony trzymanemi są iako więźnie żona i dzieci Bessieres. Obu iego starszym synom, z których ieden ma lat 14 udało się pod zmyślonem nazwiskiem oszukać swych stróżów i uyść z Barcellony; na początku roku tego przybyli do Perpignanu, gdzie od Rządu wspartemi zostali.

Z Madrytu d. 5 Kwietnia.

Prefekt tuteyszy oznaymił następuiące doniesienie:

N. Król i Rodzina iego przybyli d. 1 b. m. o godzinie 6. w wieczór, bez naymnieyszey zmiany w zdrowiu swoim, do

Anduxar. Od mieszkańców przyiętemi zostali okrzykami: Niech żyie konstytucyia i krol konstytucyyny! Domy i ulice prowadzące do pałacu JKMci były kwiatami, &c. przybrane, a w wieczór całe miasto oświecone.

Podług doniesienia Prefekta Walencyi Abuscal pod d. 2 b. m. woyska wiary, które opanowały Murviedro i Walencyi obleżeniem zagroziły, zostały pod ostatnim miastem przez konstytucyyne woysko pod Pułkownikiem Bazan na głowę zbite. Liczba ich dochodziła do 5000 ludzi. Po 12togodzinney uporczywey walce o uściły poboiowisko z utratą 800 zabitych i poymanych.

Poddanie się Maquinenży nastąpi zapewne teraz w krotce. Mowią tu, iż Jenerał Balasteros mieć będzie w przeciągu miesiąca do 40,000 ludzi pod swoiemi rozkazami.

Potwierdza się urzędownie, że Naczelnik powstańców Jaime i iego Adjutant Verdos przebaczenie przyięli.

Dostrzegacz hiszpański donosi, iż siedmiu odważnych Francuzów przez Rząd Hiszpański uzbroionych udali do legiionu z zbiegów Francuzkich i Włoskich utworzonego. Pod czas daney im na pożegnanie wieczerzy spełnione między innemi zostało zdrowie: liberalistów Francuzkich, ktorych imiona zapisane będą w dzieiach, n. p. Lafayette, Manuel, Beniamin Constant, Keratry, Foy, Lafitte, Perrier, Bignon, &c.

Z Lizbony d. 7 Kwietnia.

Posiedzenia Stanów musiały bydź stosownie do przepisu konstytucyi d. 31 Marca zakończone. Względem powstania w Tros Montes wyraził Król w swoiey mowie: „ Jakkolwiek zasmuciła oycowskie serce moie ta okoliczność, przekonała mnie iednak niezaprzeczenie o czystości ducha konstytucyynego i patryotyzmie większey części narodu, i ko też o duchu i tęgości, z iakiemi reprezentanci odpowiedzieli zaufaniu tych, którzy ich wysłali, i t d. Gdy wiele ważnych przedmiotów, iak n.p. względem Sądownictwa i Skarbu, nie iest ieszcze załatwionych, przeto oświadczył J. K. M. życzenie, aby Reprezentacyia narodowa zebrać się iak nayprędzey mogła około tronu, dla uzupełnienia konstytucyynego systematu.„ — Zadziwienia rzecz godna, iż w mowie królewskiey niema wcale żmianki o ważnym w teraźnieyszych okolicznościach punkcie, to iest o związku między Portugaliią i Hiszpaniią.

Berboleta, wychodzący w Oporto dziennik, chwali okazaną w ostatniey potyczce z powstańcami pod Hr. Amarante waleczność bataliionu 5go pułku strzelców i pułku milicyi z Feira, donosi oraz, że poymani w tey potyczce powstańcy będą na śmierć skazanemi. Daley opisuie oburzaiący czyn iednego z naszych strzelców, który poznawszy na przeciw siebie stoiącego własnego brata, krzyczącego: niech żyie Jenerał Silveira! zimną krwią zastrzelił.

Miasto Amarante dane było w nagrodę oycu teraźnieyszego Hrabiego za kilkunastodniową obronę pięknego tamteyszego mostu na rzece Tamoga przeciw Jenerałom Francuzkim Laborde i Loison w r. 1809. Mowią, że Hr. Amarante wsparty był pieniądzmi od Francyi, że Margr. Mariable, który powstanie wzniecił i nim kierował, między innemi przyobiecał mu za żonę swą córkę, naybogatszą i naypięknieyszą w królestwie Damę, ieżeli uskuteczni przeciwną rewolucyią.

Z Londynu d. 18 Kwietnia.

Na posiedzeniu d. 16. b. m. niższey izby Parlamentu Pułkownik Davies zapytał się Ministra Canning: Jakie Rząd Angielski przedsięweźmie środki w przypadku, gdyby Francyia maiącą w Amerykańskich wodach flottą opanować chciała zachodnio-indyyskie posiadłości Hiszpańskie, mianowicie ważną wyspę Kuba? lub czyli ma z strony Rządu Francuzkiego zapewnienie, iż wstrzyma się od wszelkiego napadu na posiadłości N. Króla Hiszpańskiego? P. Canning odpowiedział: iż nie spodziewał się wcale tak niedorzecznego pytania od szanownego Członka, gdyż tycze się mogącego z działań woiuiących stron wyniknąć wypadku, którego nikt zgadnąć nie może. Pułkownik Davies nie zważaiąc na tę odpowiedź, wyraził, iż powszechnie iest wiadomo, że Francyia ma znaczną eskadrę w wodach zachodnio-indyyskich. — Lord Althorp wniosł o zniesienie bilu, zabraniaiącego w Anglii werbunku na rzecz obcą. Zachodzi pytanie, wyraził między innemi, czyli Minister Angielski nie powinien był w Weronie oświadczyć, iż my wspierać będziemy Hiszpaniią przeciw obcemu napadowi. Podobne oświadczenie odwróciłoby bezwątpienia wielką nędzę od Hiszpanii i Anglii, bo dla kraiu naszego zaledwo może bydź co szkodliwszem nad osadzenie Hiszpanii przez woyska Francuzkie. Widać więc, że Ministrowie nasi nie utrzymywali przyzwoicie naszego honoru i interessu w Weronie. Xżę Wellington nie okazał otwartości Anglika i nie obstawał iakby należało za zasadami sprawiedliwości i moralności. Co do wniosku moiego, tę czynię uwagę, iż powinnością iest neutralnego Mocarstwa bydź względem woiuiących Mocarstw bezstronnem. Gdy więc Angliia powie: iż żadne z tych Mocarstw niema na ziemi naszey werbować, zachowa ścisłą neutralność; gdy znowu powie: że obu stronom wolno, zachowa ią także. Lord Falkestone popieraiąc powyższy wniosek, mowił: Zbywa mi na wyrazach, dla wynurzenia moiego czucia przy czytaniu pism względem układów w Weronie. Ministrowie postępowaniem swoim poniżyli bardzo nasz kray, i daley ieszcze rzeczy posuwaią, iak ostatnia mowa P. Caninga okazuie. Własnie iak gdyby chciano dać poznać Francyi wyrażono, iż ieżeli Portugalia wciągnioną do woyny zostanie, tedy iey nie wesprzemy. Lecz daley ieszcze posunięte iest poniżenie: o kordonie zdrowia żadney nie mieliśmy wiadomości, a za coż opłacamy Posła w Paryżu, kiedy nic nie donosi? Na kilkanaście tygodni przed wyiazdem Xcia Wellingtona wiedział każdy o tym kordonie, tylko Minister spraw zagranicznych nie. Dawniey nim Angliia doszła do teraznieyszey potęgi i powagi, nakazanoby go flocie w Biskayskiey odnodze uważać. Ministeryium nasze dało się oczywiście uludzić Francyi i dotąd nie wyszło z tego omamienia. Zgoła przy czytaniu złożonych przez Ministrów papierów burzy się krew w każdym Angliku. Umysł ludzki nigdy nie okazuie się szlachetnieyszym i wyższym, iak gdy broni wolności. Jakże Ministeryium narodu, w którym powszechnem czuciem iest wolność, mogło wpodobney sprawie tak naganną okazać oboiętność? Angliia nie zna boiaźni, wszelako pyta się czołgaiącego i wyrodnego gabinetu z pokorą i uniżonością o stan układów między Francyią i Hiszpaniią. Lord Chatam zwykł był mawiać: „Chciałbym znać Europeyskie Mocarstwo, które bez poradzenia się

Anglii, poważyłoby się z działa wystrzelić.„ Lecz minął już ten czas. Wyłożono milliony dla wydobycia Europy z kaydan niewoli. My sami nazywaliśmy się zdobywcami Francyi, oswobodzicielami świata i walczącemi za wolność. Wszelako w 8 lat pożniey kray nasz do tak poniżonego przyszedł stanu, iż gabinet iego nie śmie oświadczyć się przeciw oburzeiącemu uciemiężeniu i tyranii. Ministeryium nie przypuszcza możności, iż kray nasz wplątany bydź może w woynę, unika wyiaśnienia i roztrząsania. (P. Canning: Nie, nie!) Odrzucono nasze pośrednictwo, równo iak nasze prawa v sparcia i niepodległości, prawa· a których gruntuie się niepodległość Anglii, a na które targnął się Dom Burbunów. — P. Baring oświadczył się żywo za zniesieniem zakazu obcego werbunku. Jeden z naywiększych naszych Wodzów, Marlborough, nabył wszystkich woyskowych wiadomości pod Marszałkiem Turenne. Anglia nie powinna sprzymierzyńców swoich obrażać, ale męzką i stałą postawę światu okazać. — P. Canning: Nie mogę wyrazić, iak trudno mi będzie w odpowiedzi na to, co było przedemną mowione, pozostać przy pytaniu. Wniosek o cofnienie bilu względem werbunku pochodzi od Lorda, który, iak wiadomo, pragnie dla Anglii pokoiu, i który podług swoiego zwyczaiu wysłowił się rozumnie i umiarkowanie. Lecz iakże mam nazwać mowę Lorda, który ten wniosek popierał? Sprzeciwia ona się zupełnie pierwszey. Lacedemończykowie okazywali czasami dzieciom swoim piianych niewolników, aby ich od tego występku odstręczyć, lecz znayduie się nie tylko fizyczna, ale i moralna opiełość, i nigdzie iey wyraźniey nie dostrzegłem, iak w mowie zacnego Lorda. Nie iest teraz czas na nią odpowiadać, ale nie będę wzbronnym gdy tego wypadnie potrzeba, i ieżeli podług wyrazu tego Lorda, czołgałem się przed Francyą, tedy bydz może pewnym, iż nigdy przed nim nie będę. Tu zwrócił P. Cannig mowę do wniesionego uchylenia w mowie będącey ustawy. Była przed 5 laty uchwalona, i razem tayna rada wydała rozkaz zabraniaiący wywozu broni i ammunicyi. Ostatni cofniony został; uchylenie zaś wspomnionego bilu byłoby tylko na rzecz Hiszpanii. W ostatniey woynie walczyło woysko Angielskie w Hiszpanii przeciw wspólnemu nieprzyiacielowi; ale teraz inaczey się rzecz ma. Któryż z Anglików wszedłszy na ziemię Hiszpańską, mogłby patrzeć na wymierzony miecz przeciw piersiom Hiszpanow? Co do moiey osoby, pewnie nie. Z iedney strony obudziłoby się może czucie wdzięczności w Hiszpanach, a z drugiey może i nie, bo przypominam sobie, że lubo po ostatniey woynie Francuzkiey oświadczano przy wsiadaniu woysk na okręty Anglikom wdzięczność za pomoc, przecież potem czyniono publiczne modły, że kray uwolniony został od kacerzów. Jakże nie mamy bydź neutralnemi, wypadaż nam wyspiarzom skorszemi bydź do woyny niż narodom stałego lądu? Twierdzą ciągle, iż pręndzey lub poźniey wciągnionemi do woyny zostaniemy. Jeżeli tak ma bydź, tedy powiadam poźniey. (oklaski obu stron izby.) Jeżeli wniydziemy w woynę, tedy to nastąpi wedle zasad Angielskich i po doyrzałey rozwadze? Nastąpić mogą okoliczności, w których pomienienie wielkiego interessu kraiu w uściech nieodpowiedzialnego mowcy dobrze bardzo się wyda, ale ia, iako odpowiedzialny Mini-

ster zasłużyłbym na los, iakiby mi zacny Lord przygotował, gdybym pominął interes narodu i na chwilę zapomniał, czego honor i charakter kraiu odemnie wymagaią. Jeżeli Panowie przeciwney strony życzą iak naykrotszey woyny, tedy postawa, iakąśmy przybrali, daleko lepiey temu celowi odpowiada, niż żebyśmy nierozsądnie w woynę się wplątali. Skoro neutralność poczytana iest za przeciwną interessowi i honorowi kraiu, należy oddalić Ministrów, którzy takową przybrali politykę; lecz nim przystąpiemy do woyny, wypada działać wedle przyiętego przez Ministrów systematu. Jeżeli woyna nastąpi lub nastąpić musi, tedy zaczniemy ią z duchem i tęgością, iakie wielkiemu i niepodległemu narodowi przystoią, prowadzić ią naowczas będziemy tem otwarciey i chwalebniey, im mocniey i staley będziemy do niey przygotowanemi, i tem lepiey będziemy mogli z każdego nastręczaiącego się zdarzenia korzystać. — Wniosek Lorda Althorp względem uchylenia bilu o werbunku został przy głosowaniu większością 216 głosów przeciw 110 odrzucony.

W wyższey izbie Minister Liwerpool był wczoray od wielu członkow, zwłaszcza od P. Grey, względem zachowaney przez Angliią polityki podczas układów w Weronie, bardzo obarczany, a Lord Holland wniósł, aby izbie złożone zostały: 1) kopiie odpowiedzi Austryi, Rossyi i Pruss na wniesione przez Francyią trzy pytania; 2) kopiie wszystkich od r. 1820 przez Angliią lub iey Ministrów na piśmie udzieleń sprzymierzonem Mocarstwom, w których naganione iest mieszanie się do spraw Hiszpańskich; 3) kopiie wszystkich pism Hiszpanii do Anglii lub iey Posła w Madrycie, w których Francyia obwinioną iest, iż pieniądzmi i innemi sposobami podnieca niezgodę w Hiszpanii; 4) kopiie wszystkich pism Rządu Angielskiego do P. Chateaubriand, które przez Francuzkiego Posła Rządowi Hiszpańskiemu udzielone były, a zwłaszcza ostatnie pismo z Lutego, które Poseł Francuzki udzielić miał N. Królowi Hiszpańskiemu. — Zezwolono na złożenie wszystkich tych pism, wyiąwszy Numer pierwszy.

Onegday i wczoray były gabinetowe rady w kancellaryi spraw zagranicznych i za każdą razą kilka godzin trwały.

Król przybył we środę do miasta i zabawi aż do rocznicy swoich urodzin d. 23 b. m.

Z Gibraltaru piszą, iż d. 19 Marca rano przepłynął tamtędy konwoy Francuzki z morza środziemnego.

Niektóre z naszych pism podaią z prywatnych doniesień z Baiony stratę Francuzów w potyczce pod St. Sebastian do kilku set. Jenerał Vasseran, który przez długi czas dowodził kordonem zdrowia, miał także bydź ciężko raniony.

W Loyds gospodzie czynione są zakłady, iż do 5 Maia r. b. między Angliią i Francyią przyydzie do woyny.

DODATEK DO Nro 37. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 7 MAIA 1823 ROKU WE SRODE.

Z Zurich d. 16 Kwietnia.

Podług nadeszłych tu onegday doniesień Rząd Grecki zawarł z ostatnią z Marsylii odpłynioną wyprawą formalną umowę i zaciąganą w Niemczech i Szwaycaryią pożyczkę zatwierdził. — Niemcy weszli do Napoli di Romania, niektórzy postanowili dla słabości zdrowia wrócić do domów, a inni weszli do urządzonego na sposób Europeyski pułku Greckiego.

Z Frankfortu d. 15 Kwietnia.

Nowy Prezes Seymu związku Niemieckiego, Baron Münch-Bellinghausen przybył tu i na posiedzenie Seymu d. 10 b. m. wprowadzony został. Poprzednik iego, Hr. Buol-Schauenstein, pożegnał na piśmie wysokie Zgromadzenie, w którem kilka lat prezydował. W przyszłym miesiącu będzie zapewne Seym czynnieyszym niżeli dotąd. Roztrząśnienie zdania sprawy śledczey kommissyi Mogunckiey, które iuż nadeszło, będzie bez wątpienia naypierwszym przedmiotem iego narad.

N. Cesarz Austryiacki na dowód swoiego ukontentowania i łaski udzielił swoiemu Ministrowi — Rezydentowi w mieście naszem, Baronowi Handel, order Leopolda.

Bankier Rothschild zaprosił nowego Prezesa Seymu nazaiutrz po iego tu przybyciu na świetny obiad, na którym znaydowali się wszyscy Posłowie.

Radca stanu Bethmann dał d. 12 ucztę dla przybyłego tu Hiszpańskiego Hr. Toreno. Przybycie tu tego cudzoziemca w teraźnieyszych okolicznościach sprawiło niemałe wrażenie.

Upadły tu Dom okazał, iż iest w stanie wszystkich swoich wierzycieli zupełnie zaspokoić, ale w przeciągu dopiero lat pięciu.

Officer tuteyszego liniiowego batalionu podał woyskowey władzy pismo względem zniesienia kary kiia; lecz poczytane zostało iako sprzeciwiaiące się posłuszeństwu i autor ukarany został więzieniem.

Z Włoch d. 9 Kwietnia.

Między Austryią i kraiem kościelnym zawarta została umowa względem wzaiemnego oddawania zbiegów.

D. 25 Marca umarł w Rzymie Prałat Menochio, spowiednik Oyca S. — Gdy ubolewaią ieszcze w tey stolicy nad śmiercią nieśmiertelnego Canova, nieszczęsne zdarzenie zagroziło także życiu sławnego Thorwaldsena. Chłopiec w warsztacie iego bawił się pistoletem,

który wystrzelił, lecz szczęściem lekko tylko ranił artystę.

Hieronim Bonaparte przybył do Rzymu dla osiądzenia tam na zawsze i tym końcem kupił piękny pałac od brata swego Lucyiana, który obrał sobie mieszkanie w Viterbo.

Z Algieru popłynęła d. 4 Marca eskadra z 4 okrętów złożona do Alexandryi. W przód ieszcze Konsul Niderlandski oświadczył Dejowi, iż ieżeli iego korsarze choć ieden Hiszpański okręt zabiorą, Niderlandska eskadra zaraz po nieprzyiacielsku postąpi. (Pomiędzy Hiszpaniią i Niderlandami zachodzi umowa względem obrony obustronnych okrętów przeciw rozboiowi Barbareskow.)

Z Salzburga d. 29 Kwietnia.

Gazeta tuteysza donosi z Taxenbach: "Od 16 b. m. czuć się tu codziennie w różnych czasach dały wstrząśnienia ziemi z rozmaitego rodzaiu podziemnem łoskotem. W nocy ieszcze d. 15 słyszeć się dał brzęk okien. D. 16 o godzinie 2 z południa czuć się dało powtórne trzęsienie ziemi, a naymocniey około godziny 7 w wieczór, któremu towarzyszył podziemny huk, podobny do turkotu wozu po podłodze toczącego się, w kierunku od północo-zachodu ku połudnjowo-zachodowi. Postrzeżono w wielu domach trzęsące się okna, drzwi i ściany. Toż samo nastąpiło o godzinie 10 w wieczór i o północy z d. 17 na 18. Wiatru nie było żadnego, barometr opadł dnia tego o trzy strychy, a ciepłomierz stał na 8 stopniu powyżey punktu lodu. D. 18 w południe dał się w obłokach słyszeć lekki grzmot w kierunku od północo-zachodu. Po południu kwadrans na 4tą słyszano podobne do wozu turkotanie od północy ku południowi, które ziemię wstrząsnęło, i w 5 minut potem nastąpiło od południa słabsze i bez żadnego wiatru. Barometr spadł znowu o 2 strychy, a ciepłomierz okazywał 10 stopni powyżey punktu lodu. W wieczór padał deszcz, a w gorach śnieg. W nocy 18 słyszeć się dał podziemny huk, podobny do dalekich wystrzałów; barometr w nocy o ieden strych, a ciepłomierz na 3ci stopień powyżey punktu lodu opadł; padał deszcz i śnieg, a mgła okryła góry. D. 20 o godzinie 3 z rana słyszeć się dał w niektórych mieyscach mocny huk podziemny, a w innych podobny do grzmotu łoskot w kierunku od północo-wschodu; śnieg okrył dolinę, ciepłomierz okazywał ieden stopień nad zero, a barometr podniósł się o ieden strych. D. 28 nastąpiła północna burza, padał śnieg i na kilka dni pie wey przemiiały się wiątry północny z zimnym wschodnim."

Z Bruxelli d. 16 Kwietnia.

Kupcy nasi wysełaią od niedawnego czasu wiele zboża do Francyi. Na ostatniem targu w Brugges podniosł się hektoliter pszenicy o 48, a żyto o 23 setnych części franka (centimes.)

W Rotterdamie utworzył się związek na polepszenie moralności więźniów, do którego wszyscy mieszkańcy Niderlandscy za złożeniam z Zh. zapisać się mogą.

Z Odessy d. 1 Kwietnia.

Naynowsze nasze doniesienia z Stambułu dochodzą do 25 Marca. Uzbroiania czynione są ciągle przez Portę, lecz nadaią im teraz inne przeznaczenie. Nie maią bydź przeciw Grekom, ale przeciw Persom wymierzone, którzy na początku przeszłego miesiąca prawie całe przeciw nim działaiące Tureckie woysko znieśli.

Z Kopenhagi d. 22 Kwietnia.

Poseł nasz przy Dworze Francuzkim, Jenerał porucznik Jnul, ciągle tu ieszcze bawi.

Zbożowy handel w portach morza Baltyckiego (wyraża iedno z pism Duńskich) ożywił się znowu. Naywiększy iest pokup na żyto, na pszenicę nie tyle, a po życie na owies.

Listy z Jslandyi pod d: 15 z. m. donoszą, iż lubo zima była łagodną, panowały iednak wielkie burze z deszczem; naywiększy wicher był w Boże Narodzenie, który kilkanaście Kościołów i gmachów obalił. Wulkan w Oefields - Jökkelen wyrzucał na początku r. b. popioł i kamienie, ale przecież znaczney nie zrządził szkody.

Wiersz nadesłany do umieszczenia.

Ciepło nam coś nienastaie,
Wróży późne urodzaie;
A dla ciągle zimney Aury,
W strachu cyprysy, i laury,
J nisko krzewiste zioła,
Z których miodek zbiera *Pszczoła*,
J przyiemny *Maieranek*,
Ten luby Kiełbas Kochanek.
Kiedyż nam się zazieleni?
Jeszcze ma łebek w *Czerwieni*....
Aura przyczyną iest chłodna,
Że i *Pszczoła* nasza głodna;
Bo Kwiatów niema na łące....
Czasy zimne... niegorace...
Wiatr na *nią* ze wszystkich stron wieie,
Potraciła *Przywileie*.
Na polach, z których miód ssała.
J z których niegdyś powstała.
Za to teraz żółć iey plonem,
J puszcza żądło przed zgonem.
Na chłodną Aurę się dąsa,
Każdego szczypie i kąsa.

Dnia 5 i 6 Maja 1823.
Cena zboż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.		2.		3.		4.	
Korzec	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
— Pszenicy	16	—	15	15	15	—	14	—
— Żyta	15	24	15	—	14	15	—	—
— Jęczmienia	11	—	10	15	10	—	—	—
— Grochu	18	—	17	15	17	—	15	—
— Owsa	7	—	6	15	—	—	—	—
— Jagieł	30	—	28	—	—	—	—	—
— Rzepaku	22	—	21	—	24	—	—	—

W Gdańsku dnia 25 Kwietnia.
Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od	Złp.	540	do	760.
Żyta	—	—	480	—	500.
Jęczmienia	—	—	360	—	400.
Owsa	—	—	280	—	300.
Grochu	—	—	400	—	440.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 5 Maia.

Czer: Zł: Holl: monetą Courant	Złp.	20	gr.	12
— detto Cesarski	—	.	20		6
Fryd. Pruskie	—	—	35	—	—
Luidor	—	.	37	—	—
zoto frankowy	—	.	33	—	—
Szeiny Wiedeńskie za 100	—	.	228	—	—
Złoty ryński Szeinami .	—	.	1	—	22

Teatr Narodowy.

Jutro we Czwartek dnia 8 Maia, daną będzie wcale nowa tu ieszcze niewidziana Komedya w 3 aktach, oryginalnie wierszem w ięzyku polskim napisana, pod nazwiskiem: *Pan Drzymała czyli Teiemne zaślubienie.* — Zakończy Opera w iednym obszernym akcie, z francuzkiego naśladowana przez L. A. *Dmuszewskiego*, pod nazwiskiem: *Miłostki Ułańskie.*

W Niedzielę zaś, d. 11, daną będzie po 1wszy raz wielka wcale nowa tu ieszcze nigdy nie widziana Traiedyia ze śpiewami z dzieiów oyczystych przez J. U. Niemczewicza wierszem oryginalnie w ięzyku polskim napisana, pod nazwiskiem: *Zbiegwiew.*

LOTERYIA KRAIOWA.

W 32 Ciągnieniu dnia 7 Maja r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

3. 33. 28. 78. 61.

DONIESIENIA.

Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. — Gdy Licytacyia dzierżawy propinacyi w Dobrach Czernichowie i Przewozu tamże na Wiśle będącego w dniu dzisieyszym teatowana dla braku Konkurentów skutku nie otrzymała, przeto do odbycia teyże nowy termin na dzień 16 b. m. i r. godzinę 10 z rana naznacza się. — Głównieysze warunki dzierżawy są: Dzierżawa trwać będzie rok ieden z dniem 1go Czerwca r. b. zaczynaiący się. Pretium fisci co do Propinacyi ustanowione zostało w Summie Zł: polskich 6000, zaś z przewozu Złp. 450. Licytować chcący złożą na Vadium 10tą cześć pretii fisci odpowiadaiące; co do reszty warunków, takowe chęć licytowania maiącym każdego czasu w Wydziale Dochów, gdzie licytacyia odbywać się będzie udzielone bydź mogą. — W Krakowie d. 1 Marca 1823 r. *J. K. Bartl.*

Za Sekretarza *Marcisiewicz*, Adjunkt Wydziału.

Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Stosownie do Odezw Kommissyi Włościańskiey do Senatu uczynionych, do publiczney podaie wiadomości, iż w dniu 1, 16 i 31 Maia r. b. o godzinie 10 z rana w Biórze Wydziału Dochodów Publicznych przed Kommissyią do tego delegowaną odbywać się będzie licytacyia na wypuszczenie w wieczną dzierżawę Folwarku z gruntem i propinacyią w wsi Bronowicach Wielkich o milę od Krakowa odległey. Co do wkupnego, które stanowić będzie w czasie licytacyi pretium fisci, iako też co do Czynszu, czyli kanonu Skarbowi opłacać się maiącego, chęć otrzymania tey dzierżawy maiący, do Kommissyi Włościańskiey udadź się zechcą, gdzie także więcey obiaśnień i warunki dzierżawy do odczytania udzielone im zostaną. — W Krakowie d. 23 Kwietnia 1823. *Linowski.*

Za Sekretarza *Marcisiewicz*, Adjunkt W.

Prezes Sądu Appellacyynego Wolnego, Niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Stosownie do przepisu art. 118 Kod. Cyw. podaie ninieyszym do wiadomości powszechney, iż Trybunał I. Instancyi kraiu tuteyszego na powództwo Józefa Bulińskiego O. W. M. Krakowa przy ulicy Floryańskiey pod L. 503 zamieszkałego, wydał w dniu 21 Października r. z. 1822 wyrok stanowczy, mocą którego nieprzytomność Jgnacego Bera żadney o sobie wiadomości niedaiącego uznaną została. — W Krakowie d. 18 Stycznia 1823.

Nikorowicz.

Raubach, Sekr. S. A.

W Krakowie przy Ulicy Swieckiey w Domu pod Nr. 327. dnia 12. Maja b. r. o godzinie 10. rano na dole Sprzedarz publiczna odbędzie się Stołów, krzeseł, kanap, Zwierciadeł, Szaff, kommod, Szkła różnego i innych — Zaś W Sukiennicach Gmachu dnia 14. m. i r. b. Sprzedane zostaną Kotły żelazne, Przyciery, Naczynia wszelkie do Mydlarni sposobne, Garki Lije blaszane i inne — wszystko za gotową zaraz zapłatą. — Kraków 4. Maja 1823.

Skorczyński Kom: Sąd.

Dobra Deszno z przyległościami z kilkaset korcy wysiewami, tak Oziminy iak i Jarzyny, Łąkami, Lasami, Stawem, Młynem, Tartakiem, Domem mieszkalnym wygodnym meblowanym, Ogrodem Włoskim, z naylepszemi gatunkami fruktów, Ulami pszczół. &c. &c. &c. Są z wolney ręki do sprzedania, o warunkach teyże sprzedarzy i o cenie za też Dobra można się dowiedzieć u W. Adama Krzyżanowskiego mieszkaiacego na Szpitalney ulicy pod Nr. 561 i w Kielcach u W. Jacentego Krzyżanowskiego.

Dnia 15 b. m. Maia otwieraią się Łazienki Wód siarczanych we wsi Swoszowicach pod Krakowem. Przyieżdzaiący na kąpiele dostać mogą pomieszkania obok Łazienek stosownie do potrzeby, z przyzwoitem usłużeniem w kąpielach, a Traktyer przy Łazienkach wygody stołu za słuszną cenę dostarczać winien będzie.